

Vragen en antwoorden

Versie 4 november 2021

Mogelijke tijdelijke noodopvang vluchtelingen

AANLEIDING NOODOPVANG

Waarom is er noodopvang nodig?

De asielzoekerscentra in Nederland zitten overvol. Er zijn dringend extra opvanglocaties nodig.

De krapte komt onder meer door de verhoogde instroom van vluchtelingen en de komst van Afghaanse evacués. De belangrijkste reden is het grote woningtekort in Nederland. Hierdoor zitten er ruim 11.000 statushouders (en dit aantal blijft toenemen) in reguliere asielzoekerscentra. Deze mensen met een verblijfsvergunning zouden bij voldoende woningaanbod moeten doorstromen naar woningen in gemeenten.

Omdat het niet mogelijk is binnen korte tijd nieuwe opvanglocaties te realiseren en er acuut behoefte is aan opvangplaatsen, is het COA actief op zoek naar tijdelijke noodopvangplekken in heel Nederland en voeren zij gesprekken met veel partijen waaronder gemeenten, vakantieparken, hotels en eigenaren van (leegstaande) objecten.

Waarom is Neder-Betuwe op het oog voor noodopvang?

Het COA heeft de locatie van de scheepswerf en de twee boten aangeboden gekregen als optie van de eigenaar van de boten die tevens eigenaar is van een deel van de werf. De gemeente Neder-Betuwe heeft daarop een mededeling gekregen van het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) dat zij tijdelijk asielzoekers wil opvangen in twee riviercruiseschepen op de scheepswerf van Dodewaard. Het COA heeft de locatie, na een eerste technische schouw en met de mededeling dat er wel aanpassingen moeten worden gedaan, goedgekeurd bevonden voor tijdelijke noodopvang van maximaal 400 vluchtelingen.

PROCES BESLUITVORMING

Het besluit of de tijdelijke opvang van vluchtelingen doorgaat duurt langer, waarom is dat?

De gemeente vindt het van belang dat over alle aspecten goede afspraken zijn gemaakt tussen alle betrokken partijen. Vanwege de specifieke locatie en veilig gebruik van de werf en schepen kost dit meer tijd dan van te voren verwacht.

Wanneer wordt een besluit verwacht?

Zodra duidelijk is of de vluchtelingen wel of niet komen op deze locatie, informeren we u weer. Het is nu lastig te zeggen wanneer dit besluit wordt genomen.

Wie besluit of de vluchtelingenopvang er komt?

Het college van Burgemeester en Wethouders van de gemeente Neder-Betuwe heeft de bevoegdheid dit besluit te nemen. Dit doet zij aan de hand van de inbreng van bewoners, zorgvuldige en regelmatige raadpleging bij de gemeenteraad en afwegende aan welke belangrijke voorwaarden wordt voldaan in de bestuursovereenkomst met het COA.

Wat als we nee zeggen tegen deze noodopvang?

Als het het COA onvoldoende lukt om noodopvangplekken te realiseren in Nederland, heeft het ministerie de bevoegdheid plekken aan te wijzen voor crisisopvang.

INFORMATIE OVER HET CENTRAAL ORGAAN OPVANG ASIELZOEKERS (COA)

Wat is het COA?

Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) zorgt voor de opvang van asielzoekers in Nederland tijdens de asielprocedure. Dit houdt in dat het COA zorgt voor huisvesting vanaf het moment dat de asielzoeker asiel aanvraagt in Nederland, tot aan het moment dat de asielzoeker Nederland moet verlaten of een verblijfsvergunning krijgt. Het COA vangt asielzoekers op in asielzoekerscentra (azc's) die verspreid over het hele land liggen.

DUUR OPVANG

Hoe lang blijven de vluchtelingen op deze locatie?

De aanvraag voor de tijdelijke opvang is maximaal zes maanden. Deze periode komt overeen met het aanbod van de rederij en de investeringen die het COA moet doen om er een geschikte, tijdelijke noodopvang van te maken.

In de concept bestuursovereenkomst is nu opgenomen dat de duur van de tijdelijke opvang maximaal zes maanden is. Het COA dient zich te houden aan deze overeenkomst.

Wanneer komen de eerste bewoners?

Als de gemeente Neder Betuwe groen licht geeft komen de eerste asielzoekers zo snel mogelijk. De nood bij het COA is erg hoog. De verwachting is dat het COA twee tot vier weken de tijd nodig heeft om de locatie en de schepen gereed te maken voor opvang.

Als er nieuwe informatie is, wordt het op de website van de gemeente Neder Betuwe gemeld.

Waar gaan de asielzoekers daarna naar toe?

Dat ligt aan de status van vluchteling op het moment dat de tijdelijke noodopvang stopt. Een deel van de mensen is in afwachting van het verdere verloop van de procedure en stroomt mogelijk door naar een ander asielzoekerscentrum. Mensen met een verblijfsvergunning kunnen doorstromen naar een eigen woning. Het is geen onderdeel van de afspraken over tijdelijke noodopvang dat de gemeente Nederbetuwe zorgdraagt voor deze huisvesting. Het is de verantwoordelijkheid van het COA om dit te regelen.

SAMENSTELLING GROEP

Om welke doelgroep gaat het? En waar komen ze vandaan?

In de concept-bestuursovereenkomst is opgenomen dat:

- het vooral asielzoekers betreft die zich melden in Ter Apel en de reguliere asielprocedure gaan doorlopen. Op dit moment bestaat de groep voornamelijk uit mensen uit Syrië, Eritrea, Jemen, Turkije en Afghanistan (geen evacuees)
- er geen géén kinderen onder de 18 jaar komen naar deze locatie. Dat is te gevaarlijk op het water;

- het COA zich maximaal inspant voor een zo evenwichtig mogelijke verdeling tussen mannen en vrouwen;
- er geen 'veilige landers' komen.
- er een klein aantal statushouders komt; zij mogen (vrijwillig) werken of een opleiding volgen.

Hoeveel asielzoekers kunnen er terecht?

Er kunnen tussen de 300 en maximaal 400 mensen worden opgevangen. In de concept-bestuursovereenkomst is opgenomen dat we starten met de opvang van 180 mensen. Als dit goed en rustig verloopt en de gemeente geeft goedkeuring, zullen er na een startperiode maximaal 362 vluchtelingen worden gehuisvest op twee schepen.

Hoe is het COA gekomen tot het aantal van 400?

Aanvankelijk is het getal van 400 genoemd. Naar nu blijkt is de capaciteit van de twee schepen geschikt voor 362 personen.

Gezien de locatie vindt de COA het verantwoord dat er twee riviercruiseschepen worden aangemeerd. Op ieder schip is plek voor 180 mensen. Meer vluchtelingen (of asielzoekers) vindt het COA niet passen op deze locatie.

Voor het COA is het aanmeren van 1 riviercruiseschip (met 180 vluchtelingen) op deze locatie te kostbaar. Voor de tijdelijke bewoners worden op de locatie voorzieningen en zorg getroffen die geld kosten. Dit is maatschappelijk geld dat het COA zo effectief mogelijk besteedt.

Inmiddels is afgesproken dat er eerst 180 mensen worden opgevangen en als het goed gaat er maximaal 362 mensen tijdelijk kunnen worden opgevangen op deze locatie.

LOCATIE(KEUZE)

Wie is eigenaar van het perceel en de schepen?

United Rivers heeft een vloot aan riviercruiseschepen en is tevens mede-eigenaar van de scheepswerf. Deze rederij heeft deze locatie en twee riviercruiseschepen aangeboden aan het COA als mogelijke opvanglocatie.

Ravestein B.V. is eigenaar van een deel van het perceel en één loods op de wal.

Kunnen we nog meer extra opvanglocaties verwachten in de gemeente?

Nee, op dit moment zijn er geen andere verzoeken van het COA voor het opvangen van vluchtelingen op andere locaties.

Is er geen andere locatie beschikbaar voor deze groep mensen buiten de gemeente Neder-Betuwe?

De reguliere opvanglocaties zitten vol. Dit komt door de verhoogde instroom van asielzoekers en de komst van Afghaanse evacués. De belangrijkste reden is echter het grote woningtekort in Nederland. Hierdoor zitten er ruim 11.000 statushouders (mensen met een verblijfsvergunning) in reguliere asielzoekerscentra die eigenlijk al moeten uitstromen naar woningen in gemeenten. Het COA is druk bezig met het zoeken naar nieuwe opvanglocaties. Normaliter zijn dit trajecten die langere tijd duren. In de huidige situatie met acute behoefte aan opvangplaatsen doet het COA een beroep op alle gemeenten in Nederland om gedurende bepaalde tijd een aantal vluchtelingen opvang te bieden. Door het plaatsen van twee riviercruiseschepen in Dodewaard kan snel een groep van maximaal 362 vluchtelingen tijdelijk opgevangen worden.

Zijn de schepen wel geschikt voor (winterse) opvang?

Het COA is verantwoordelijk om de schepen geschikt te maken voor noodopvang. De beoogde riviercruiseschepen (die nu nog niet in de scheepswerf liggen - de schepen die er nu liggen zijn niet beoogd als opvanglocatie) bieden normaliter plaats voor ongeveer 195 passagiers per schip. Het bestaat voornamelijk uit tweepersoons hutten met sanitair die ook als zodanig worden benut voor de opvang.

De schepen hebben verwarming, algemene ruimten en ruimten die oorspronkelijk zijn bedoeld voor de bemanning. Ramen kunnen bij toeristisch gebruik helemaal open, die worden in deze situatie begrensd zodat deze alleen op een kier open kunnen.

We hebben op deze locatie te maken met flinke wisselingen in hoog en laag water. Een veilig gebruik van de schepen op deze locatie is onderwerp van gesprek met het COA.

Hoe wordt de locatie ingericht?

Het terrein wordt opgeruimd en gereed gemaakt voor veilig gebruik. De loodsen op het terrein, of een van de loodsen op het terrein, worden ingericht als algemene ruimten. Om maaltijden te nuttigen en (sport)activiteiten te kunnen aanbieden.

Het is de bedoeling dat er een aantal porto cabins worden geplaatst voor personeel, Vluchtelingenwerk en vrijwilligers en voor het voeren van meer vertrouwelijke gesprekken.

Het kunnen gebruiken, de inrichting en het veilig en leefbaar gebruik van deze loodsen is onderwerp van gesprek tussen het COA, de gemeente en de eigenaren van het perceel.

Zijn andere locaties in de gemeente of de regio onderzocht die wellicht beter geschikt zijn?

Deze locatie is aangeboden door een van de eigenaren van het perceel en de schepen. Vanwege de benodigde snelheid heeft het COA geen onderzoek gedaan naar andere locaties in de buurt. COA is tot de conclusie gekomen, na een schouw, dat deze scheepswerf – met aanpassingen – op korte termijn geschikt kan worden gemaakt voor tijdelijke noodopvang van meerderjarige asielzoekers.

In een eerder stadium is de gemeente al verzocht aan te geven of er in de gemeente geschikte opvanglocaties zijn. Hierop heeft de gemeente aangegeven niet te beschikken over deze locaties.

VEILIGHEID

Hoe is de veiligheid op de locatie geregeld?

Het COA is verantwoordelijk voor de veiligheid op de locatie. De inrichting van veiligheid op de locatie is onderwerp van gesprek tussen de gemeente, de eigenaren van het perceel en de boten en het COA.

In andere situaties regelt COA het als volgt. COA organiseert de beveiliging in samenwerking met de beveiligingsorganisatie Trigion. Tussen 8.00 uur en 22.00 uur zijn er medewerkers van het COA op de locatie aanwezig. Daarnaast zijn er 24 uur per dag, 7 dagen in de week beveiligers op de locatie. De locatie is 24/7 telefonisch bereikbaar en er komt een apart e-mailadres waar vragen kunnen worden gesteld of informatie worden opgevraagd. Er komt frequent overleg met de politie en de gemeente en met de directe omwonenden.

Hoe is de veiligheid in de directe omgeving geregeld?

De gemeente is verantwoordelijk voor de openbare orde en de inrichting van de openbare ruimte. Het is een belangrijk gespreksonderwerp. Als de gemeente kosten

moet maken voor aanpassingen, dan worden deze bekostigd door het COA. Hierbij kunt u denken aan het aanleggen van (verlichte) paden en extra inzet van politie en boa's.

De in- en uitgang van de locatie en de veiligheid op de dijk is onderwerp van gesprek tussen het COA en de gemeente. Er is aandacht voor verlichting, beweegroutes, sociale veiligheid, camera-inzet, mogelijke beperking van verkeer, pendeldiensten en dergelijke. Het is mogelijk, ook in overleg met omwonenden, aanvullende maatregelen te nemen.

Het COA biedt de vluchtelingen begeleiding en voorlichting over onderwerpen zoals veiligheid, normen en waarden van de Nederlandse maatschappij, de omgeving waar men verblijft.

Hoe wordt er gezorgd dat het leefbaar blijft rondom de opvanglocatie en in het dorp?

Afspraken over een prettige en veilige sfeer behouden, passend bij het dorp en onze gemeente, is onderwerp van gesprek tussen het COA en de gemeente. Als de opvang doorgaat wordt hiervoor ook actief contact gezocht met de middenstand, (direct) omwonenden en andere betrokkenen in de gemeenschap.

Het COA en de gemeente zijn op de hoogte van de wens de bewegingsvrijheid te doseren, passend bij de grootte en cultuur van het dorp. Er is aandacht voor het voorkomen van mogelijke (geluids)overlast. De gemeente en het COA zijn op de hoogte van de wensen om in de uiterwaarden te kunnen blijven recreëren. De zorgen die zijn geuit dat de uiterwaarden nu soms al worden gebruikt als hangplek en dealplek is onderwerp van aandacht. Ook heeft een aantal omwonenden de wens tot herkenbare afbakening van privéterreinen genoemd. Een 24/7 bereikbaarheid en eenduidige, tijdige en zorgvuldige afhandeling van klachten, vragen en incidenten is inmiddels vastgelegd in de concept-bestuursovereenkomst.

Is een verblijf op water wel veilig voor vluchtelingen?

Deze manier van opvang is per definitie tijdelijk en gebeurt vanuit nood. Het is niet ideaal maar door het nijpende tekort aan opvangplekken wordt deze manier van tijdelijke noodopvang op schepen nu ook benut en dit gebeurt vaker, ook nu, op al een aantal andere plekken in Nederland. De gemeente Arnhem gaat 200 vluchtelingen opvangen op een riviercruiseschip aan de kade. Het COA verzorgt op locatie

voorlichting over veiligheid en water en schermt gevaarlijke situaties zoveel mogelijk af (kade, beperkt openen van ramen, dek van de boot e.d.).

De veiligheid op en van de locatie is onderwerp van gesprek tussen de gemeente, de eigenaren van het perceel en de boten en het COA.

VOORZIENINGEN EN VERZORGING

Welke voorzieningen komen er op het terrein?

Het COA zorgt bij tijdelijke noodopvang voor een inclusief verblijf. Dat betekent dat de tijdelijke bewoners op de locatie worden verzorgd en voorzien in (basis)behoeften.

Het is de bedoeling dat er op de locatie alle maaltijden worden bereid en dat aldaar ook wordt gegeten.

Er is een huisarts en verpleegkundige aanwezig voor de nodige zorg en de tijdelijke bewoners worden voorzien van hygiëneproducten voor de persoonlijke verzorging.

Er wordt een voorlichtingsprogramma en activiteitenprogramma ingericht door het COA en in samenwerking met (lokale) instanties en vrijwilligers.

Vanwege de verschillende religieuze achtergronden van de tijdelijke bewoners kiest het COA ervoor geen geloofsbelijdenis te faciliteren op de locatie. De vluchtelingen staat het vrij om aan te sluiten bij bestaande kerken in de omgeving.

Wat doen de bewoners overdag?

De mensen die in de opvang verblijven, hebben het recht zich vrij te bewegen in de gemeente. Zij moeten zich net als ieder ander aan de gedragsregels in de openbare ruimte houden en privéterrein van derden respecteren. Wanneer de asielzoekers op de locatie komen, dan worden zij over hun rechten en plichten geïnformeerd. Het COA kent huisregels, bewoners krijgen deze in hun eigen taal uitgereikt. De mensen zijn zelf verantwoordelijk voor het bijhouden van hun eigen leefomgeving.

Daarnaast hebben volwassenen gesprekken met ondermeer de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) en VluchtelingenWerk. Ze bereiden zich met programma's en/of vrijwilligerswerk voor op hun toekomst. Dat kan zowel op als buiten de locatie zijn. Als het buiten de locatie is, dan wordt daarvoor vervoer geregeld. Met organisaties en partijen in de omgeving zoeken we naar een zinvolle tijds- en dagbesteding.

Het is de bedoeling dat er dagbestedingsactiviteiten worden ingericht op het terrein.

De manier van bewegingsvrijheid passend bij de omgeving en de dorpscultuur is onderwerp van gesprek tussen de gemeente en het COA.

GEZONDHEID

Worden de vluchtelingen gescreend of onderzocht?

Na binnenkomst in Nederland worden vluchtelingen geïdentificeerd en geregistreerd door de vreemdelingenpolitie en de IND. De Koninklijke Marechaussee onderzoekt eventuele documenten nader. De mensen ondergaan een coronatest, zo nodig een tbc-controle en krijgen een medische intake. De vluchtelingen worden door het COA geregistreerd en zo snel mogelijk gescreend.

Hoe zit het met de coronamaatregelen op de locatie?

Het COA volgt de richtlijnen COVID-19 en de adviezen van de Rijksoverheid en het RIVM.

Er loopt een vaccinatieprogramma voor vluchtelingen. De bereidheid tot vaccinatie onder vluchtelingen is groot. Gemiddeld is 80% van de vluchtelingen gevaccineerd. Het aantal besmettingen onder vluchtelingen die in COA-locaties verblijven is relatief laag.

Mocht er onverhoopt toch iemand of een aantal mensen die opgevangen worden besmet raken met het coronavirus, dan zorgt het COA voor een uitwijklocatie waar besmette mensen tijdelijk worden opgevangen. Als er een grote(re) uitbraak is van corona op de schepen, gaan deze in quarantaine.

OMGEVINGSBETROKKENHEID

Mogen de vluchtelingen ook bezoek ontvangen?

Ja, ze mogen bezoek ontvangen. Het COA kent een bezoekersregeling.

Kan ik ook helpen bij de opvang?

In opvanglocaties zijn veel vrijwilligers actief. Ook buiten opvanglocaties zetten mensen zich belangeloos in voor vluchtelingen. Met eigen initiatieven of vanuit organisaties en bedrijven. Daar is het COA erg blij mee. In sommige gevallen zijn ook spullen welkom. Als de noodopvang doorgaat, gaat het COA met de gemeente in

overleg hoe dit het beste kan worden gecoördineerd. Het COA stimuleert interactie tussen de bewoners van de opvanglocatie en inwoners en ondernemers in de buurt.

Mogen de bewoners van de noodopvang ook werken?

Dat ligt aan de status van de vluchtelingen. Vluchtelingen moeten minimaal zes maanden in Nederland zijn en ingeschreven zijn in de basisregistratie (wat na zes maanden gebeurt) voordat ze mogen werken. Het is de bedoeling dat er ook een klein aantal statushouders komt die (vrijwillig) mogen werken of een opleiding volgen. Het COA wil wel kijken naar maatwerk mogelijkheden als er een specifiek arbeidstekort is in de omgeving.

Komt er ook werkgelegenheid voort uit de tijdelijke opening van deze noodopvang?

Het COA is altijd op zoek naar mensen. Indien er mensen wonen in de omgeving of regio die geschikt zijn voor benodigde werkzaamheden, dan staat het COA ervoor open om dit actief vorm te geven zodat de opening van een tijdelijke noodopvang ook mogelijk kan zorgen voor werkgelegenheid.

Het is onderwerp van gesprek tussen het COA en de gemeente of lokale ondernemers kunnen worden betrokken bij (bouw)werkzaamheden die samenhangen met de tijdelijke opvanglocatie.

Ik wil activiteiten organiseren op en/of voor en met de vluchtelingen, hoe werkt dat?

De gemeente verzamelt en registreert nu alle hulpaanbiedingen. U kunt een e-mail sturen naar vluchtelingenopvang@nederbetuwe.nl. Als de tijdelijke noodopvang doorgaat neemt de gemeente of het COA contact op over uw aanbod.

Ik heb kleding en goederen over. Kan ik deze ook brengen?

Het COA heeft helaas geen gelegenheid tot het sorteren en distribueren van kleding en goederen op een tijdelijke opvanglocatie. U kunt kleding en goederen het beste brengen naar inzamelpunten, zoals van het Leger des Heils. Mochten er kleding of goederen nodig zijn voor de mogelijke bewoners van de locatie, dan maakt het COA gebruik van bestaande contacten met verschillende organisaties. U leest meer hierover op de website van het COA: <https://www.coa.nl/nl/vrijwilligerswerk-en-donaties>

Meer lezen? Het COA stelt algemene informatie beschikbaar over vluchtelingenopvang.

Dagelijkse activiteiten asielzoekers

Asielzoekers wonen en leven zelfstandig in een asielzoekerscentrum (azc). Benieuwd hoe het leven in een azc er uit ziet?

<https://www.coa.nl/dagelijkse-activiteiten>

Vrijwilligerswerk en donaties

In en rondom azc's zijn veel vrijwilligers actief. Wilt u ook iets bijdragen?

<https://www.coa.nl/vrijwilligerswerk-en-donaties>

Neem een (digitaal) kijkje

Elk azc heeft op coa.nl een eigen locatiepagina. Daar vindt u meer specifieke informatie over het azc. <https://www.coa.nl/locatiezoeker>